# Türk Milli E?itim Sisteminde Hesap Verebilirlik Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Türk Milli E?itim Sisteminde Hesap Verebilirlik Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=31847

ARABPSYCHOLOGY.COM

## Özet

Türk Milli E?itim Sisteminde Hesap Verebilirlik Ölçe?i (TMESHVÖ), Murat Bülbül taraf?ndan 2011 y?l?nda doktora tezi kapsam?nda geli?tirilmi? özgün bir ölçektir. Bu ölçek, Türk Milli E?itim Sistemi (MEB) içerisindeki hesap verebilirlik uygulamalar?n? ve alg?lar?n? sistematik olarak de?erlendirmeyi amaçlamaktad?r. Ölçek, e?itim yönetiminde ?effafl?k, standartlara uygunluk ve sorumluluk gibi temel hesap verebilirlik bile?enlerini ölçmek üzere tasarlanm??t?r.

TMESHVÖ, her biri 8 maddeden olu?an ve toplamda 40 madde içeren be? farkl? alt boyuttan meydana gelmektedir: Sorumluluk, Saydaml?k, Standartlar, Sa?lama ve Sorgulay?c?l?k. Ölçe?in geli?tirilmesi a?amas?nda geçerlik ve güvenirlik çal??malar?, farkl? illerde görev yapan 110 ki?ilik bir denetçi grubu üzerinde gerçekle?tirilmi?tir.

## Anahtar Kelimeler

**Hesap Verebilirlik**, **E?itim Sistemi**, **Ölçek Geli?tirme**, Sorumluluk, Saydaml?k, Türkiye, E?itim Yönetimi.

## Yazarlar

Murat Bülbül

## Amaç

Ölçe?in temel amac?, **Türk Milli E?itim Sistemi**'nde var olan veya uygulanmas? gereken **hesap verebilirlik** pratiklerinin mevcut düzeyini ve alg?lanan önemini belirlemektir. Bu çal??ma, özellikle e?itim yöneticileri ve denetçiler gibi kilit payda?lar?n hesap verebilirlik kavram?na ili?kin tutumlar?n? ve uygulamalar?n? nicel verilerle ölçmek üzere tasarlanm??t?r.

TMESHVÖ, hesap verebilirli?in tek boyutlu bir kavramdan ziyade, Sorumluluk, Saydaml?k, Standartlar, Sa?lama ve Sorgulay?c?l?k gibi be? temel bile?en üzerinden incelenen çok boyutlu yap?s?n? ortaya koymay? hedefler. Bu kapsaml? yap?, sistemdeki güçlü ve zay?f yönlerin detayl? bir ?ekilde te?his edilmesine olanak tan?r.

## Yap?

Ölçek, e?itim yönetimi ve psikolojisi alan?nda merkezi bir kavram olan **hesap verebilirlik** (Accountability) yap?s?n? ölçmektedir. Hesap verebilirlik, e?itim ba?lam?nda, belirlenen hedeflere ula?mada ?effafl?k, kaynaklar?n etkin kullan?m?, sorumluluk üstlenme ve sonuçlar hakk?nda düzenli bilgi verme yükümlülü?ü olarak tan?mlanmaktad?r.

ARABPSYCHOLOGY.COM

TMESHVÖ, bu karma??k yap?y? olu?turan be? temel alt boyutu de?erlendirir:

Sorumluluk (Responsibility): Görevleri yerine getirme ve sonuçlar? kabul etme yükümlülü?ü.
Saydaml?k (Transparency): Süreçlerin ve kararlar?n aç?k ve anla??l?r olmas?.
Standartlar (Standards): Belirlenen kalite ve performans kriterlerine uygunluk.
Sa?lama (Provision): Gerekli kaynaklar?n ve deste?in sa?lanmas?.
Sorgulay?c?l?k (Inquisitiveness/Scrutiny): Denetim ve de?erlendirme mekanizmalar?n?n varl??? ve etkinli?i.

## Geçerlik

Ölçe?in yap? geçerlili?ini test etmek amac?yla, 15.08.2010 - 15.10.2010 tarihleri aras?nda, ara?t?rma kapsam? d???nda tutulan ve farkl? illerde görev yapan 110 ki?ilik bir denetçi grubuna taslak ölçek formu uygulanm??t?r. Elde edilen veriler, be? alt ölçe?in yap? geçerlili?ini belirlemek üzere analiz edilmi?tir.

Uygulanan **faktör analizi** sonuçlar?, her bir alt ölçe?in (Sorumluluk, Saydaml?k, Standartlar, Sa?lama ve Sorgulay?c?l?k) tek faktörlü bir yap? gösterdi?ini ortaya koymu?tur. Bu tek faktörün ilgili alt ölçe?e ili?kin aç?klad??? toplam varyans oranlar?, ölçe?in yap?sal yeterlili?ini desteklemektedir:

Saydaml?k bölümünde: %49,97
Standartlar bölümünde: %45,50
Sa?lama bölümünde: %40,70
Sorgulay?c?l?k bölümünde: %39,454
Sorumluluk bölümünde: %38,68

Akademik standartlara göre (Büyüköztürk, 2007), tek faktörlü ölçeklerde aç?klanan varyans?n %30,00 ve üzerinde olmas? yeterli kabul edildi?inden, TMESHVÖ'nün yap? geçerlili?i kriterleri fazlas?yla kar??lad??? belirlenmi?tir.

## Güvenirlik

Ölçe?in güvenirlik analizlerinde, kat?l?mc?lar?n görü?leri aras?ndaki farkl?l?klar? incelemek üzere çe?itli ileri istatistiksel teknikler kullan?lm??t?r. Cinsiyet ve e?itim düzeyi gibi iki kategorili de?i?kenler aras?ndaki farklar?n test edilmesinde **ba??ms?z gruplar için t-testi** uygulanm??t?r.

Görev, ya? ve k?dem gibi üç ya da daha fazla kategorili de?i?kenlere ili?kin kar??la?t?rmalarda ise **tek yönlü varyans analizi (ANOVA)** kullan?lm??t?r. ANOVA sonucunda anlaml? farkl?l?klar?n ç?kmas? durumunda, fark?n hangi gruplardan kaynakland???n? belirlemek amac?yla Scheffe çoklu kar??la?t?rma testi gerçekle?tirilmi?tir. Ayr?ca, alt ölçeklerin birbirleriyle olan ili?kisinin

ARABPSYCHOLOGY.COM

düzeyini ve anlaml?l???n? saptamak için basit korelasyon tekni?i kullan?larak Pearson korelasyon katsay?lar? hesaplanm??t?r. Analizlerde anlaml?l?k düzeyleri olarak *p<.05, **p<.01 ve ***p<.001 dikkate al?nm??t?r.

## Faktör Analizi

Ölçek, yap?sal olarak hesap verebilirlik kavram?n? be? temel alt boyutta incelemektedir. Bu alt bölümlerin her birinin ayr? bir ölçek gibi i?lev görmesi hedeflenmi?tir. Yap?lan faktör analizi (Aç?klay?c? Faktör Analizi), her bir alt bölümün tutarl? bir ?ekilde tek bir ana faktörü yükledi?ini göstermi?tir.

Özellikle Saydaml?k alt boyutunun varyans aç?klama oran? (%49,97) en yüksek olup, bu boyutun kendi içinde yüksek bir iç tutarl?l??a sahip oldu?unu göstermektedir. Tüm alt boyutlar?n varyans aç?klama oranlar?n?n %38'in üzerinde olmas?, ölçe?in yap?sal bütünlü?ünün ve faktör yüklerinin güçlü oldu?unun kan?t?d?r.

## Araç

**Test Type:** Geli?tirme (Developmental Scale)

**Format:** Çok Boyutlu Öz De?erlendirme Ölçe?i (Multidimensional Self-Assessment Scale)

**Language Available:** Türkçe (Turkish)

**Population Group:** Türk Milli E?itim Sistemi Denetçileri ve Yöneticileri

**Age Group:** Yeti?kinler (E?itim Alan?nda Çal??an Profesyoneller)

**Population Details:** Geçerlik ve güvenirlik çal??malar? 110 ki?ilik, farkl? illerde görev yapan denetçi grubu üzerinde yap?lm??t?r.

**Test Methodology:** 5'li Likert Ölçe?i kullan?lm??t?r. Derecelendirme format? ?öyledir: (1= hiç kat?lm?yorum - 5= tamamen kat?l?yorum). Ölçek, 5 alt boyutta, toplam 40 maddeden olu?maktad?r.

## Anahtar Kelimeler

E?itim Yönetimi, Hesap Verebilirlik, Faktör Analizi, Güvenirlik, Likert Ölçe?i, Sorumluluk, Saydaml?k.

## Yazarlar

ARABPSYCHOLOGY.COM

**Author ORCID Identifier:** Bilinmiyor (Veri Kayna??nda Belirtilmemi?tir)

**Affiliation Email addresses:** murat.bulbul@medeniyet.edu.tr

**Correspondence Address:** Bilinmiyor (Tez, Gazi Üniversitesi E?itim Bilimleri Enstitüsü, Ankara'da savunulmu?tur.)

## ?zinler, Ücret ve Test Y?l?

Ölçek, Murat Bülbül taraf?ndan 2011 y?l?nda tamamlanan doktora tezi kapsam?nda geli?tirilmi?tir. Ölçek, yüksekö?retim tezi kapsam?nda kamuya aç?k hale getirilmi? olup, akademik ve e?itim ara?t?rmalar?nda kullan?lmas? mümkündür. Ticari kullan?m veya geni? ölçekli uygulamalar için yazarla ileti?ime geçilmesi önerilir.

Ölçe?in orijinal PDF belgesine buradan ula??labilir: turk-milli-egitim-sisteminde-hesap-verebilirlik-olcegi-toad.pdf

## Kaynaklar

Bülbül, M. (2011). *Türk milli e?itim sisteminde hesap verebilirlik* (Doktora tezi). Gazi Üniversitesi E?itim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Tezin YÖK Ulusal Tez Merkezi ba?lant?s?: tez.yok.gov.tr

Büyüköztürk, ?. (2007). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitab?: ?statistik, ara?t?rma deseni, SPSS uygulamalar? ve yorum*. Ankara: Pegem A Yay?nc?l?k.

## Türk Milli E?itim Sisteminde Hesap Verebilirlik Ölçe?i Maddeleri

**IMPORTANT:** The following scale items must be preserved in their original language and must not be changed in any way.

Sorumluluk( 8 m)

Standartlar( 8 m)

Saydaml?k( 8 m)

Sa?lay?c?l?k( 8 m)

Sorgulay?c?l?k( 8 m)

ARABPSYCHOLOGY.COM